

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Історичний факультет
Кафедра всесвітньої історії та методик навчання

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В. о. завідувача кафедри

Олена СКРИПНИК

«08» серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Польща: історія, культура, ментальність»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Спеціальність 032 Історія та археологія

Освітньо-наукова програма «Історія та археологія»

Робоча програма «Польща: історія, культура, ментальність» для здобувачів вищої освіти спеціальності 032 Історія та археологія.

Розробник:

кандидат історичних наук, професор Кривошея Ігор Іванович

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри

всесвітньої історії та методик навчання

Протокол № 1 від «08» серпня 2022 року

В. о. завідувача кафедри всесвітньої історії та методик навчання

 (Скрипник О. М.)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії історичного факультету

Протокол № 1 від «09» серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії історичного факультету

 (Тацієнко Н. Л.)

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ («__») 20__ р., протокол № __

(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ («__») 20__ р., протокол № __

(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ («__») 20__ р., протокол № __

(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ («__») 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	вибіркова	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Загальний обсяг у кредитах ЕКТС / годинах	4 / 120	4 / 120
Курс	II	II
Семестр	4	4
Кількість змістових модулів із розподілом:	2	2
Обсяг кредитів	4	3
Обсяг годин, у тому числі:		
Аудиторні:	32	10
Лекційні	16	6
Семінарські / Практичні	16	4
Лабораторні	-	-
Самостійна робота	48	70
Індивідуальні завдання	40	40
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Польща: історія, культура, ментальність» складена відповідно до освітньо-наукової програми «Історія та археологія». Предметом вивчення навчальної дисципліни є суспільно-політичний, економічний і духовно-культурний розвиток населення і держави, яка в сучасних умовах має назву Республіка Польща, від найдавніших часів до наших днів.

Метою навчальної дисципліни «Польща: історія, культура, ментальність» є на підставі найновіших здобутків сучасної історіографії сформувати знання про головні етапи та події в історії Польщі та регіону, про культурний розвиток та формування ментальних особливостей поляків у конкретному часовому та географічному просторі.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Польща: історія, культура, ментальність» є дати ґрунтовні знання з історії та культури польського народу і держави в процесі їх змін і трансформацій з найдавніших часів до сучасності в контексті цивілізаційного розвитку Європи та її регіонів, виробити у них вміння послуговуватись цими знаннями у фаховій діяльності й громадському житті.

3. Результати навчання за дисципліною

Загальні компетентності:

1. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері історії та/або археології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
2. Знання і розуміння предметної області історії та археології.
3. Здатність працювати в міжнародному контексті.
4. Здатність визначати рівень об'єктивності фактологічної основи в різних видах джерел і академічних текстів, встановлювати та оцінювати достовірність та репрезентативність інформації.
5. Здатність до організації та проведення оригінальних наукових досліджень.

Програмні результатами навчання за ОП:

1. Використовувати сучасні теоретичні та методологічні досягнення історичної науки.
2. Виділяти невирішені проблеми та прогалини в історіографічному масиві.
3. Демонструвати результати власних наукових досліджень з історії та/або археології академічній спільноті.
4. Продувати нові ідеї і розв'язувати комплексні проблеми у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності.
5. Застосовувати сучасні методи пошуку, збору та обробки інформації в науковій та науково-педагогічній діяльності.
6. Здатність працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проекти у сфері історії та/або археології з європейськими та євроатлантичними інституціями.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Польща і поляки в добу середньовіччя і раннього нового часу

Тема 1. Вступ. Давньопольська держава.

Предмет і завдання курсу. Дослідження історії Польщі в Україні. Основні рекомендовані джерела та література. Загальні політико- і фізико-географічні відомості про територію сучасної Польщі та її зміни в історичному плані. Історичні назви регіонів.

Давньопольська держава. Польські землі у найдавніші часи. Поява і розселення слов'ян. Легендарний період в історії Польської держави. Союзи племен. Поморські слов'яни. Династія Пястів. Виникнення держави. Запровадження християнства. Формування території держави: зовнішня політика князів. Болеслав Хоробрий. Проголошення Королівства. Взаємини з сусідами. Криза монархії. Казимир Відновитель і його діяльність. Політична роздробленість. Суспільно-політичний устрій. Соціальні стосунки. Колонізація на німецькому праві. Міста і торгівля. Татарські напади. Утвердження Тевтонського ордену на пруських землях. Внутрішні чинники подолання роздробленості. Формування шляхти. Становище церкви.

Культура поляків у X-XIII ст. Перші хроніки: Галл Анонім, Вінцентій Кадлубек. Романський стиль.

Традиційна культура.

Тема 2. Відбудова і розвиток середньовічної Польської держави (XIV-XV ст.).

Процес відродження державності. Владислав Локетек. Діяльність і реформи Казимира Великого. Розширення території Польського Королівства. Завоювання Галицької Русі. Адміністративно-територіальний поділ. Центральна влада. Соціальна структура суспільства. Шляхетський стан і його привілеї. Формування станової монархії. Міста і торгівля. Кревська унія, початок Ягеллонської династії. Війни з Тевтонським орденом, Грюнвальдська битва. Зростання міжнародних впливів Польщі. Унія з Угорщиною. Приєднання Пруссії. Польська культура XIV-XV ст. Народна і шляхетська культура. Зв'язки з європейськими центрами культури. Впливи гуманізму. Краківський університет. Формування середньовічної нації. Освіта: монастирська і церковно-приходська. Історіографія: Ян Длугош. Ян Остророг. Готичний стиль. Образотворче мистецтво. Творчість Віта Ствоша.

Тема 3. Річ Посполита

Внутрішньополітичний розвиток у XVI ст. Посилення позицій шляхти. Екзекуційний рух. Сейм і сеймики. Складання станової демократії. Люблінська унія. Безкоролів'я. Генрихові артикули – основний закон Речі Посполитої. Сарматизм як ідеологія шляхетського стану. Нова магнатерія.

Династія Вазів. Реформаційний рух у Польщі: лютерани, Чеські брати, кальвіністи. Аріани. Польські брати, соцініани. Вимоги і досягнення шляхетської реформації. Контрреформація, її особливості в Польщі. Діяльність єзуїтів. Берестейська унія. Посилення магнатських угруповань. Від станової демократії до магнатської олігархії. Запровадження «ліберум вето». Рокош М. Зебжидовського.

Велике Князівство Литовське у складі Речі Посполитої. Польща у міжнародній політиці XVI – XVII ст. Участь у війні за Лівонію. Боротьба за Московський трон. Польсько-турецькі відносини. Хотинська війна. Міжетнічні стосунки. Українське козацтво, козацькі війни XVII ст.

Соціально-економічний розвиток. Формування фільварково-панщинної системи аграрних відносин. Становище міст і торгівлі.

«Золотий вік» польської культури. Польське Відродження. Замоїська Академія. Освіта: протестантська школа, єзуїтські колегії. Друкарство на польських землях. Поява польської літератури: Миколай Рей, Ян Кохановський. Полемічна література – С. Ожеховський, П. Скарга. Історіографія: Марцін Кроммер, Мацей Стрийковський, Бернард Ваповський. Розвиток наукової думки. Миколай Коперник. Образотворче мистецтво.

Війна українського народу під проводом Б. Хмельницького. Війни з Московією. Послаблення Речі Посполитої. Гадацька угода. Шведська агресія і польсько-шведська війна. Боротьба за реформування державного устрою. Рокош Є. Любомирського. Війни з Туреччиною. Ян III Собеський. Віденська битва. Вічний мир з Росією. Політична боротьба на початку XVIII ст.: Сандомирська, Варшавська і Тарногородська конфедерації. Двокоролів'я. «Німий» сейм. Участь Польщі у Північній війні. Правління Августа III. Утворення магнатських угруповань. Втручання сусідніх держав у справи Польщі.

Соціальні процеси і аграрні відносини. Міста, ремесло, торгівля. Поява мануфактур. Гірництво.

Правління Станіслава Августа, спроби реформ. Дисидентське питання. Барська конфедерація. Перший поділ Речі Посполитої. Кардинальні права. Реформи сейму 1773-1775 рр. Реформаторський рух 1780-х років. Чотирирічний сейм. Конституція 3 травня 1791 р. Торговицька конфедерація. Другий поділ Речі Посполитої. Повстання під проводом Тадеуша Костюшко. Третій поділ Речі Посполитої.

Культура і мистецтво. Польське бароко. Шляхетська культура, сарматизм. Впливи Просвітництва. Розвиток освіти, Львівський і Віленський університети, Лицарська школа. Едукаційна комісія. Наукові знання. Історіографія: Адам Нарушевич. Суспільно-політична література, Г. Коллонтай і С. Сташці. Художня література. А.М. Фредро. Патріотична література кінця XVIII ст. Образотворче мистецтво і музика. Архітектура.

Змістовий модуль 2. Польща і поляки в період модернізації й боротьби за відбудову державності

Тема 4. Польські землі в період національно-визвольної боротьби (кінець XVIII – середина XIX ст.).

Становище польських земель після третього поділу Польщі. Патріотичний рух. Конспірація. Польська еміграція та її орієнтації. Польські легіони в армії Наполеона. Польське питання в політиці Наполеона і Олександра I. «Пулавський план» А. Чарторийського. Тільзитський мир. Утворення Варшавського князівства та його устрій. Кодекс Наполеона. Селянське питання. Польське питання в австро-французькій війні 1809 р. Поляки в російській кампанії Наполеона. Віденський конгрес і його рішення з польського питання.

Створення і розвиток Королівства Польського. Конституція 1815 р. Аристократія при владі. Економічний розвиток і соціальні зміни. Розвиток культури, Варшавський університет. Великий князь Костянтин Павлович. Сеймова опозиція. Патріотичний рух. Студентські організації, Товариство філоматів. Патріотичне товариство, В. Лукасінський, стосунки з декабристами. Наростання суперечностей між царатом і польським суспільством. Листопадове повстання 1830 р. Проголошення незалежності Королівства Польського, утворення Національного уряду. Диктатура Ю. Хлопицького. Польсько-російська війна 1831 р. Політика Національного уряду. Битва під Остроленкою. Падіння Варшави. Поразка повстання та її наслідки.

Польська еміграція в Європі. Плани нового повстання. Польський месіанізм. Політичні табори. Польське Демократичне Товариство, його ідеологія та діяльність. Й. Лелевель. «Отель Лямбер» А. Чарторийського: програма польських консерваторів. Радикальні організації, «Люд Польський». Підготовка нового повстання. Українське питання в планах польської еміграції. Конфедерація Польського народу, Ш. Конарський. Централізація ПДТ. Краківська республіка та її устрій. Селянське повстання на Краківщині 1846 р. Якуб Шеля. Невдача Краківського повстання. Е. Дембовський. Політична диференціація в польському національному русі: радикали і угодовці.

Польські землі під владою Пруссії. Становище Великого Познанського князівства: ліберальний курс, виникнення ідеології «органічної праці», К. Марцинковський. Позиція польської аристократії та шляхти. Змовницькі організації радикалів, зв'язки з еміграцією, К. Лібельт. Познанський комітет. Ставлення до Листопадового повстання в Королівстві Польському. Скасування автономії Великого Познанського князівства. Онімеччення. Земельні реформи 1816-1823 рр. Особливості розвитку Силезії, Помор'я. Польський національний рух під час революційних подій 1848 р. Центральний національний комітет в Познані. Познанське повстання та його невдача, Л. Мерославський.

Польські землі у складі імперії Габсбургів. Особливості етнічного складу і соціальних відносин у Галичині. Становий сейм. Польський конспіраційний рух, Ф. Смолька. Селянське питання. Листопадове повстання 1830-1831 рр. і позиція польської шляхти Галичини. Зародження українського національного руху, «Руська трійця». Польський національний рух під час революції 1848-1849 рр. Утворення Національної ради у Львові. Польсько-українські стосунки, Головна Руська рада, Руський собор. Краківське повстання. Ліквідація панщини. Придушення революції. Конституція 1849 р. Поляки в революції 1848-1849 рр. в європейських країнах. Легіон А. Міцкевича.

Політика царату в Королівстві Польському після Листопадового повстання. Органічний статут для королівства. «Ніч» І. Паскевича. Становище поляків в Україні, Білорусії та Литві. Пожвавлення польського національного руху. Діяльність О. Вельопольського. Партії «білих» і «червоних».

Підготовка нового повстання, Я. Домбровський. Початок повстання 1863 р. Партизанська боротьба і конспіраційний уряд. Декрети Тимчасового національного уряду. Невдачі повстання в Україні, повстанський рух в Литві. Боротьба течій в керівництві повстанням. Диктатура Р. Траугутта. Придушення повстання. Позиція європейських держав. Земельна реформа 1864 р. в Королівстві Польському та її наслідки.

Польська культура першої половини XIX ст. Національний рух і формування модерної польської нації. Національна свідомість. Демократизація культурних процесів. Освіта, Варшавський, Краківський та Віленський університети, Кременецький ліцей. Аристократичне меценатство. Преса і публіцистика.

Розвиток наукової думки, Варшавське товариство Друзів Наук, Оссолінеум. Історіографія польського романтизму, Й. Лелевель. Польська романтична література, А. Міцкевич, Ю. Словацький, З. Красинський. Неокласицизм і романтизм в образотворчому мистецтві, О. Орловський, А. Бродовський, К. Міхаловський. Музична культура: Ю. Ельснер, Ф. Шопен, С. Монюшко.

Тема 5. Польський народ у добу модернізації (друга половина XIX – початок XX ст.).

Зміни в устрої та управлінні Королівства Польського. Політика русифікації. Стан сільського господарства. Розвиток промисловості, торгівлі, комунікацій. Процес урбанізації. Банківська система. Соціальні зміни: занепад шляхти, формування нових соціальних верств. Зміни суспільної свідомості. Ідеологія варшавського позитивізму, лібералізм. Зародження соціалістичного руху та робітничих організацій, партія "Пролетаріат". Утворення соціалістичних партій – ППС, СДКПІЛ, ППСД. Ліга Польська та її ідеологія. Виникнення національно-демократичної партії (ендеків), її ідеологія, Р. Дмовський. Революція 1905-1907 рр. в Росії та польський національний рух. Національне і соціальне питання в діяльності польських політичних партій. Польські депутати в російських державних думах. Політичні орієнтації польських політичних таборів напередодні I світової війни.

Польська автономія в Галичині – «польський П'ємонт». Правління польських консерваторів. Польсько-українські суперечності і конфлікти. Соціальне питання, початки соціалістичного руху, І. Франко, Л. Варинський. Спроби польсько-українського порозуміння – "нова ера". Загострення польсько-українських суперечностей на початку ХХ ст., вбивство намісника А. Потоцького. Демократичний рух: демократи, людовці, соціалісти. Боротьба за демократизацію виборчої системи в Галичині. Ю. Пілсудський і незалежницький напрям. Спроби консолідації польських політичних сил напередодні війни.

Утворення Німецької імперії і політика її правлячих кіл щодо поляків. Отто фон Бісмарк, «Культуркампф». Колонізаційна комісія. Консолідація польського суспільства. Роль католицького костелу. Діяльність Союзу східних територій (Гакати). Культурно-освітній та господарський рух поляків. Польський національний рух у Сілезії, Помор'ї, Східній Пруссії. Поширення впливів ендеків. Шкільні страйки. Антипольське законодавство 1908 р. Опір політиці оніменення, «віз Држимали».

Польська культура епохи модернізації. Стан освіти. Вища школа. Краківська Академія знань. Наукова думка, М. Кюрі-Склодовська. Гуманітарні науки. Історіографія – краківська, варшавська і львівська школи (Ю. Шуйський, Т. Корзон, К. Ліске). Польське історичне товариство. Філологічні науки – Я. Карлович, Я. Бодуен де Куртене, О. Кольберг. Соціальні науки, Б. Лімановський, Л. Кшивіцький, Л. Гумплович. Романтичні традиції в літературі: Ю.І. Крашевський, Г. Сенкевич. Реалістичний напрям – Б. Прус, Е. Ожешко, М. Конопницька, В. Реймонт. Література «Молодої Польщі», С. Виспянський. Образотворче мистецтво, історичний живопис Я. Матейка, А. Гроттгера. Модерністичні впливи на живопис, Л. Вичулковський, Я. Станіславський, С. Віткевич. Музичне мистецтво, М. Карлович, К. Шимановський, І. Падеревський. Музичні і театральні товариства.

Змістовий модуль 3. Польща у ХХ – на початку ХХІ століть

Тема 6. Польща в першій половині ХХ ст.

Польські землі в роки I Світової війни. Плани воюючих сторін щодо Польщі. Ставлення до війни польських політичних сил. Польські легіони в австро-угорській армії. Окупація Королівства Польського. Акт 6 листопада 1916 р. Польські військові формування в Росії. Польське питання в політиці європейських держав. Виникнення Польського Національного Комітету. Поляки в російській революції 1917 р. Брестський договір 1918 р. Регентська рада і Тимчасовий уряд у Варшаві. Польська Ліквідаційна Комісія в Кракові. Проголошення ЗУНР і польсько-українська війна. Народний уряд в Любліні. Проголошення Польської держави.

Перші декрети уряду Є. Морачевського. Ю. Пілсудський – Тимчасовий начальник держави. Боротьба за владу між ендеками і пілсудчиками. Уряд І. Падеревського. Вибори 1919 р. Польське питання на Версальській мирній конференції. Східна політика Ю. Пілсудського. Формування західного кордону Польщі. Приєднання Великого Познанського князівства. Силезькі повстання. Справа Помор'я і Гданська. Варшавський договір Польщі та уряду УНР. Польсько-радянська війна. Ризький мирний договір. Розв'язання справи Галичини.

Територія і адміністративно-територіальний устрій Республіки Польща. Конституція 1921 р. Вибори 1922 р., вбивство президента А. Нарушевича. Політична боротьба в 1921-1926 рр. Економічна стабілізація, реформи уряду В. Грабського. Зовнішня політика Польщі. Становище національних меншин, польсько-українські конфлікти. Державний переворот 1926 р., встановлення режиму «санатії». Утворення Безпартійного блоку співпраці з урядом. Діяльність опозиції режиму, блок Центролів. Політична криза 1930 р., «пацифікація». «Брестські вибори» 1930 р. Кризові явища в економіці. Конституція 1935 р. Пілсудчики без Ю. Пілсудського. Створення ОЗОНу. Нові риси у політиці правлячого табору. Зовнішня політика польських урядів у 30-х роках. Загострення польсько-німецьких відносин. Німецько-радянський договір про ненапад 1939 р. Агресія Німеччини і СРСР проти Польщі. Початок II світової війни.

Розвиток польської культури. Реформи системи освіти. Вища школа, університети, наукові товариства. Математична школа (С. Банах, Г. Штейнгауз, Г. Банахевич). Львівсько-варшавська філософська школа (К. Твардовський, В. Татаркевич, Т. Айдукевич, Т. Котарбінський). Історична наука (М. Гандельсман, С. Кутшеба, В. Конопчинський, Ф. Буяк, Я. Рутковський). Літературні напрями і школи. Творчість С. Жеромського, Л. Стаффа, В. Реймонта. Романи М. Домбровської, повісті З. Налковської, поезія Ю. Тувіма. Живопис і скульптура – К. Дуніковський, З. Пронашко, Т. Маковський, О. Бознанська. Музична культура (К. Шимановський, І. Падеревський, М. Бацевич).

Загострення польсько-німецьких відносин. Німецько-радянський договір про ненапад 1939 р. Агресія Німеччини і СРСР проти Польщі. Початок II світової війни. Поділ польських земель. Створення Генерал-

губернаторства і особливості окупаційної політики в ньому. Поляки на західноукраїнських землях в 1939-1941 рр. Справа Катині. Початок польського Руху Опору. Створення еміграційного уряду В. Сікорського і польських збройних сил на Заході. Німецько-радянська війна. Польсько-радянський договір 30 липня 1941 р. Створення Польської Армії в СРСР. Виведення польської армії з СРСР до Ірану. Розрив дипломатичних відносин між СРСР і польським еміграційним урядом. Розвиток Руху Опору на окупованих землях. Делегатура еміграційного уряду і Армія Крайова. Націоналістичне підпілля – Народові збройні сили. Польсько-українські стосунки в Генерал-губернаторстві і на Волині.

Створення Польської робітничої партії і Армії Людової. Польське питання у стосунках держав Антигітлерівської коаліції. Становище поляків на окупованих землях: соціальне і культурне життя, діяльність підпільних структур. Загибель В. Сікорського. Уряд С. Миколайчика. Створення Союзу Польських Патріотів в СРСР, В. Василевська. Нова Польська Армія в СРСР. Польське питання на Тегеранській конференції. Створення Крайової Ради Народової та її програма, Б. Берут. План «Бужа». Початок визволення польських земель радянськими військами. Створення Польського Комітету Національного Визволення, Маніфест ПКНВ. «Люблінська» Польща. Варшавське повстання 1944 р. Реформи ПКНВ. Виникнення Тимчасового уряду. Польське питання на Кримській конференції «Великої трійки». Формування Тимчасового уряду національної єдності. Участь польських військ на заключному етапі II світової війни. Польське питання на Потсдамській конференції.

Тема 7. Польща під владою комуністів (1945-1989 рр.).

Нові кордони держави. Режим народної демократії в Польщі. Залежність від СРСР. Діяльність опозиції, С. Миколайчик і Польська селянська партія. Соціально-економічні реформи: земельна реформа і націоналізація, їх наслідки. Освоєння Західних земель. Політична боротьба в Польщі в 1945-1947 рр. Депортації та міграції населення. Українське питання, операція «Вісла». Референдум 1946 р. Вибори до Законодавчого сейму 1947 р. Мала Конституція 1947 р. Боротьба в комуністичному таборі – усунення В. Гомулки. Політичні репресії. Створення Польської об'єднаної робітничої партії, «Ідейна декларація ПОРП».

Становлення тоталітарного режиму. Формування нової політичної системи. Політичні репресії. Реформи всіх сфер суспільного життя. Сталінізм в Польщі. Адміністративно-бюрократична система. Початок «відлиги». II з'їзд ПОРП. Назрівання політичної кризи. Боротьба всередині ПОРП – «пулавяни» і «натолінці». XX з'їзд КПРС та його вплив на Польщу. Познанські події в червні 1956 р. Зміна влади, повернення В. Гомулки.

Програма ліберальних реформ. Зміни умов суспільно-політичного життя. Проблеми економічного розвитку. Соціальні зміни. Завершення лібералізації, III з'їзд ПОРП. Спроби демократизації комуністичної ідеології, діяльність польської інтелігенції, Л. Колаковський. Спроби модернізації економіки. П'ятирічні плани. Адміністративно-розподільча система. Польська еміграція та її діяльність. Студентський рух. Події березня 1968 р. Суспільно-політична криза грудня 1970 р. Протести робітників міст Балтійського узбережжя. Зміна влади, Е. Герек на чолі партії і держави. Курс на споживання і «морально-політичну єдність нації». Повернення до адміністрування. Криза в червні 1976 р. Виникнення легальної опозиції, Комітет Захисту Робітників. Поширення демократичних ідей. Суспільно-політична криза 1980 р. Страйковий рух влітку 1980 р. Виникнення профспілкового об'єднання «Солідарність», Лех Валенса. Перестановки у владних структурах. Страйкові хвилі. В. Ярузельський на чолі ПОРП і держави. IX з'їзд ПОРП. Назрівання конфлікту. Позиція КПРС і СРСР. Запровадження воєнного стану в грудні 1981 р.

Затяжна суспільно-політична криза 80-х років. Спроби реформ. Пошуки шляхів стабілізації. Боротьба всередині ПОРП між «лібералами» і «консерваторами». Діяльність політичної опозиції, література «другого обігу». Нелегальні структури «Солідарності». Політика еміграції, діяльність редакції «Культури» (Є. Гедройць), радіо «Вільна Європа» (Я. Новак-Єзьоранський). «Перебудова» в СРСР та її вплив на Польщу. Рішення X з'їзду ПОРП. Референдум 1987 р. Початок переговорів з опозицією. Переговори «круглого столу» та їх наслідки.

Культура. Завдання соціалістичної культурної революції. Умови культурної творчості. Початки масової культури. Реформи системи освіти. Розвиток системи вищої освіти. Зміни системи науки, I-III конгреси польської науки. Створення і діяльність Польської Академії Наук. Здобутки польських вчених (Т. Котарбінський, Я. Грошковський, Л. Інфельд). Суспільні науки в умовах ідеологічного диктату. Історіографія (Т. Мантойфель, Г. Ловмяньський, А. Гейштор, С. Кеневич, Є. Топольський, К. Міхаловський). Літературна творчість, проблема свободи (Є. Анджеєвський, Я. Івашкевич, Т. Конвіцький, Т. Ружевиц, Т. Парницький, В. Шимборська, С. Лем). Польська література в еміграції – В. Гомбрович, Ч. Мілош. Музичне мистецтво: нові обрії творчості Т. Берда, К. Пендерецького, Г. Гурецького. Музичні фестивалі і конкурси. Театральне мистецтво. Школа польського кіномистецтва (А. Форд, Є. Кавалерович, Є. Гоффман, А. Вайда, А. Мунк). Архітектура і містобудування. Живопис і скульптура.

Тема 8. Польська Республіка: шлях до Європейського Союзу та НАТО

Початок демократичних перетворень. Вибори 1989 р. Уряд Т. Мазовецького. Зміни в Конституції. В. Ярузельський – президент. Вибори 1990 р. Формування нових структур влади. Розпуск ПОРП. Виникнення нових політичних партій. Л. Валенса – президент. Початок економічних реформ. «Шокова терапія» Л. Бальцеровича. Політична боротьба, утворення політичних таборів. Конфлікти між урядом і президентом. Вибори 1994 р., ліві при владі. Президентські вибори 1995 р. А. Квасьневський – президент.

Стабілізація економіки країни. Приватизація. Конституція 1997 р. Вибори 1997 р., перемога правих сил. Уряд Є. Бузека. Президентські вибори 2000 р., перемога А.Квасьневського. Президентські вибори 2005 р. і сучасна картина суспільно-політичного життя Польщі.

Польща на міжнародній арені. Вступ до європейських структур. Прийом Польщі до НАТО та Європейського Союзу. Стосунки з сусідами. Договір між Польщею та Україною 1992 р. Спільна заява президентів Польщі та України «До порозуміння та єднання» 1997 р.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього го	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	л	інд	с. р.	л		п	лаб	інд	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Польща і поляки в добу середньовіччя і раннього нового часу												
Тема 1. Вступ. Давньопольська держава.	10	2	2			6	10					10
Тема 2. Відбудова і розвиток середньовічної Польської держави (XIV-XV ст.).	10	2	2			6	10		2			8
Тема 3. Річ Посполита	10	2	2			6	10	2				8
Разом за ЗМ 1	30	6	6			18	30	2	2			26
Змістовий модуль 2. Польща і поляки в період модернізації й боротьби за відбудову державності												
Тема 4. Польські землі в період національно-визвольної боротьби (кінець XVIII – середина XIX ст.).	10	2	2			6	10		2			8
Тема 5. Польський народ у добу модернізації (друга половина XIX – початок XX ст.).	10	2	2			6	10	2				8
Разом за ЗМ 2	20	4	4			12	20	2	2			16
Змістовий модуль 3. Змістовий модуль 3. Польща у XX – на початку XXI століть												
Тема 6. Польща в першій половині XX ст.	10	2	2			6	10					10
Тема 7. Польща під владою комуністів (1945-1989 рр.).	10	2	2			6	10					10
Тема 8. Польська Республіка: шлях до Європейського Союзу та НАТО	10	2	2			6	10	2				8
Разом за ЗМ 3	30	6	6			18	30	2				28
Модуль 2												
ІНДЗ	40		-	-	40	-			-	-	40	
<i>Усього годин</i>	120	16	16		40	48	120	6	4		40	70

6. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Польська держава в період правління династії Пястів (IX – друга половина XIV ст.)	2
2	Польське королівство (XIV – XVI ст.): від Крево до Любліна	2
3	Річ Посполита	2
4	Польща і поляки в геополітичній історії Європи (кінець XVIII – середина XIX ст.).	2
5	Модернізація та політизація життя поляків (друга половина XIX – початок XX ст.)	2

6	Польща між двома світовими війнами.	2
7	«Комуністичний експеримент» в Польщі (1945-1989 рр.)	2
8	Польська Республіка на сучасному етапі (кінець XX – початок XXI ст.)	2
	Разом	16 год.

7. Лабораторні роботи

Лабораторні заняття програмою курсу не передбачено.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Запровадження християнства на польських землях	6
2.	Формування шляхти	6
3.	Реформація та контрреформація в Польщі	6
4.	Польська еміграція першої половини XIX ст.	6
5.	Польський парламентаризм на зламі XIX-XX ст.	6
6.	Наслідки Другої світової війни для Польщі	6
7.	Польська Народна Республіка у 80-х роках XX ст.	6
8.	Польський шлях від Варшавського договору до НАТО	6
	Разом	48

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) є видом позааудиторної індивідуальної роботи аспіранта навчально-дослідницького характеру.

Мета ІНДЗ. Самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Зміст ІНДЗ. ІНДЗ – це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять, охоплює декілька тем або зміст навчального курсу в цілому.

Структура ІНДЗ

Реферування видань:

1. Норман Д.. Боже ігрище: історія Польщі / пер.з англ. П. Тарашук. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2008. 1080 с.: іл.
2. Дильонгова Г. Історія Польщі 1795-1990 / пер. З пол. М. Кірсенка. К.: Вид. дім «Кієво-Могилянська академія», 2007. 239 с.
3. Зашкільняк Л.О., Крикун М.Г. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2002. 752 с.
4. Польща – нарис історії / за ред. В. Менджецького та Є. Брацисевича; пер. з польськ. І. Сварника. Варшава, 2015. 367 с.

Порядок подання та захист ІНДЗ

1. Звіт про виконання ІНДЗ подається у вигляді реферату (обсяг 15-20 друкованих сторінок)
2. ІНДЗ здається викладачу, який читає лекційний курс з даної дисципліни не пізніше ніж за тиждень до останнього семінарського заняття. Форма здачі завдання – співбесіда за темами реферованих статей.
3. Оцінка з ІНДЗ виставляється на заключному занятті з курсу за результатами співбесіди.
4. Оцінка за ІНДЗ є обов'язковим компонентом і враховується при виведенні підсумкової оцінки з навчального курсу.

10. Методи навчання

Лекції з використанням сучасних інформаційних технологій; семінарські заняття з використанням інтерактивних методів у процесі обговорення; виконання творчих завдань в ході підготовки ІНДЗ.

Методичне забезпечення: опорні конспекти лекцій; інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД); нормативні документи; посібник.

11. Методи контролю

Поточний контроль включає:

– контроль за систематичністю та активністю роботи на семінарських заняттях;

- контроль за рівнем засвоєння у вигляді контрольних завдань;
- контроль за виконанням ІНДЗ.

Підсумкова оцінка – сума балів за всі види роботи.

12. Критерії оцінювання

Оцінка «відмінно» (90-100 б.) ставиться за відповіді, які повно і правильно відображають всі аспекти проблеми сформульованої у запитаннях/проблемах. Зміст такої відповіді відображає глибокі теоретичні знання, правильне застосування їх на практиці. Відмінна відповідь передбачає вміння аналізувати ті чи інші події, вона логічно чітка, послідовна і аргументована. Автор такої відповіді володіє значним за обсягом понятійним апаратом.

Оцінка «добре» (75-89 б.) ставиться за відповіді, в яких правильно дано відповіді на всі запитання, показано достатньо ґрунтовні знання, але допущені незначні помилки. В цілому такі неточності не мають суттєвого впливу на повноту і правильність відповіді. Така робота своїм змістом відображає вміння логічно мислити, достатньо глибоко аналізувати, логічно обґрунтовувати власні твердження.

Оцінка «задовільно» (60-74 б.) ставиться за відповіді, на підґрунті аналізу яких можна зробити висновок про те, що студент в цілому орієнтується в проблемі, але водночас допускає ряд суттєвих неточностей. Зміст такої відповіді вказує на те, що її автор не володіє логічним мисленням, не може виконати глибокого аналізу проблеми сформульованої у питанні. Його понятійний апарат є обмеженим і поверховим.

Оцінка «незадовільно» (0-59 б.) ставиться за роботу, яка не дозволила студенту засвоїти базові матеріали курсу. Зміст відповідей не містить будь-якого аналізу проблеми сформульованої у запитанні. Відповідь не логічна і не послідовна. Аспірант зовсім не володіє категоріальним апаратом дисципліни. Аналіз таких відповідей переконує, що їх автор програмового матеріалу практично не засвоїв.

13. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне оцінювання і самостійна робота								ІНДЗ	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3			20	100
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8		
10	10	10	10	10	10	10	10		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка в ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
69–74	D	задовільно	
60–68	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Рекомендована література

Основна

- Норман Д. Боже ігрище: історія Польщі / пер.з англ. П. Тарашук. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2008. 1080 с.: іл.
- Дильонгова Г. Історія Польщі 1795-1990 / пер. З пол. М. Кірсенка. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 239 с.
- Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX століття). Курс лекцій: Навч. посібник / В. І. Яровий, П.М.Рудяков, В.П.Шумило та ін. К.: «Либідь», 2009. 632 с.